

Slimību profilakses un
kontroles centrs

**Materiāls speciālistiem par pieejamiem
pakalpojumiem dzimumnoziedzniekiem
vai personām, kuras baidās, ka varētu
izdarīt dzimumnoziegumu pret
nepilngadīgo**

IEVADS

Iemesli, kādēļ dažiem pieaugušajiem ir seksuālas fantāzijas par bērniem, var būt dažādi. Dažkārt šīs fantāzijas ir iemesls bērībā piedzīvotai vardarbībai vai traumām, kuras pieaugušais varbūt pat neatceras. Lielākajai daļai pieaugušo šīs domas var šķist satraucošas, un viņi nevēlas sāpināt bērnu. Ar šīm domām saistās daudz kauna, stigmas un bailes, taču katram ir jārūpējas, lai tās nekļūtu par darbībām.

Lai gan nav viena iemesla, kādēļ šādas fantāzijas rodas, ir iespēja saņemt palīdzību, lai kontrolētu un pārvaldītu seksuālu interesi pret bērniem. Pieaugušais, kuru nomāc seksuālas fantāzijas par bērniem, palīdzību var saņemt bez maksas. Palīdzībā ietilpst metodes, kā kontrolēt šādas fantāzijas un savu uzvedību.

Zemāk aprakstītas valsts apmaksātas palīdzības iespējas seksuālās uzvedības jautājumos.

Valsts apmaksātas palīdzības iespējas

Križu un konsultāciju centra “Skalbes” diennakts krīzes tālrunis: 67222922 (Tet), 27722292 (Bite)

Ikviens pieaugušais, kas ir norūpējies par savu seksuālo uzvedību vai seksuālu interesi pret bērniem, var saņemt profesionālu un psiholoģisku palīdzību, zvanot uz Križu un konsultāciju centra “Skalbes” diennakts informatīvo tālruni. Konsultācijas palīdzēs apgūt efektīvākus veidus, kā kontrolēt seksuālās fantāzijas un uzvedību. Zvani ir anonīmi.

Pašvaldības sociālais dienests

Vēršoties pašvaldības sociālajā dienestā, personai ir iespēja saņemt sociālās rehabilitācijas pakalpojumu vardarbīgas uzvedības (tai skaitā seksuāla uzvedība pret nepilngadīgo) mazināšanai.

Pakalpojumu var pieprasīt persona:

- pret kuru ir uzsākta administratīvā pārkāpuma lietvedība par administratīvā pārkāpuma izdarīšanu, kas saistīts ar vardarbību;
- pret kuru uzsākts kriminālprocess par noziedzīga nodarījuma izdarīšanu, kas saistīts ar vardarbību vai vardarbības piedraudējumu;

- par kuru valsts vai pašvaldības policijas, sociālā dienesta vai bāriņtiesas rīcībā ir informācija, ka persona izturējusies vardarbīgi vai izteikusi draudus pielietot vardarbību;
- kura baidās, ka tā varētu izturēties vardarbīgi, vai atzīst, ka ir veikusi vardarbību.

Pēc psihologa vai sociālā darbinieka slēdziena ar rekomendācijām saņemšanas var tikt piešķirts pakalpojums. Pašvaldības sociālais dienests var piedāvāt iespēju:

- apmeklēt līdz 10 bezmaksas individuālām psihologa konsultācijām (viena konsultācija 45 min);
- piedalīties 16 bezmaksas grupu nodarbībās (viena nodarbība 2 h). Grupu nodarbībā piedalās dalībnieki, kuriem ir tādas pašas vai līdzīgas grūtības.

Pakalpojuma veids (individuālas konsultācijas vai grupu nodarbības) tiek vērtēts pēc vairākiem faktoriem (vardarbības veids, personības faktori, atkarību izraisošo vielu lietošana u. c.). Palīdzība tiek nodrošināta maksimāli tuvu dzīvesvietai un pēc pakalpojuma saņemšanas gada laikā ir iespēja saņemt trīs papildu psihologa konsultācijas dažādu savu dzīves problēmu risināšanai.

Ģimenes ārsts

Persona, vēršoties pie ģimenes ārsta, var saņemt ģimenes ārsta nosūtījumu ārsta-psihiatra konsultācijas saņemšanai par iespējamiem pavadošiem psihiskiem traucējumiem. Ja personai būs ģimenes ārsta nosūtījums, par pirmo konsultāciju pie ārsta-psihiatra būs jāmaksā pacienta līdzmaksājuma (4 EUR), savukārt, ja pēc pirmās konsultācijas būs aizdomas par iespējamiem pavadošiem psihiskiem traucējumiem (trauksme, narkotiku/alkohola atkarība, personības traucējumi, obsesīvie kompulsīvi traucējumi, pieķeršanās traucējumi, seksuālas fantāzijas par bērniem), turpmākās konsultācijas būs iespēja saņemt bez maksas.

Ārsts-psihiatrs

Vēršoties pie ārsta-psihiatra (bez ģimenes ārsta nosūtījuma) pirmā konsultācija būs maksas pakalpojums (cena atkarīga no speciālista). Ja pēc pirmās konsultācijas ārstam būs pamatotas aizdomas par iespējamiem pavadošiem psihiskiem traucējumiem, turpmākās konsultācijas pie valsts apmaksāta ārsta-psihiatra būs iespēja saņemt bez maksas. Speciālistus, kas sniedz valsts apmaksātas psihiatra konsultācijas, var skatīt mājaslapas www.nenoversies.lv sadaļā „Psihiskās veselības palīdzības iespējas”.

Ja tiks konstatēti pavadoši traucējumi, psihiatrs piedāvās ārstēšanu to novēršanai. Ja nebūs nepieciešami medikamenti, psihiatrs izsniegs nosūtījumu valsts apmaksātai psiholoģiskai vai psihoterapeitiskai palīdzībai pieaugušo seksuālās uzvedības jautājumos.

Palīdzību var saņemt arī pie maksas pakalpojumu sniedzējiem. Vairāk par maksas palīdzības iespējām var uzzināt Latvijas Ārstu seksologu biedrības mājaslapā www.lasb.eu un Latvijas Ārstu psihoterapeitu asociācijas lapā www.arstipsihoterapeiti.lv un www.psihosomatika.lv.

ANKETA, KURU AIZPILDA PACIENTS

Vai mana seksuālā uzvedība var nodarīt kādam pāri?

Piecpadsmit jautājumi par Jūsu domām un uzvedību, uz kuriem atbildēt varat tikai Jūs¹

1. Vai bērni vai pusaudži (17 gadus vecs vai jaunāks zēns vai meitene) Jums ir likušies seksuāli pievilcīgi?	Jā	Nē
2. Vai ir bijis tā, ka neesat spējis par šīm jūtām ar nevienu parunāt, un licies, ka tās jātur slepenībā?	Jā	Nē
3. Vai esat meklējis vai iegādājies seksuāla rakstura materiālus, kuros redzami bērni vai pusaudži?	Jā	Nē
4. Vai Jums kādreiz ir bijis seksuāla rakstura kontakts ar bērnu vai pusaudzi un/vai esat slepeni novērojis bērnus vai pusaudžus (skatījies pa logu vai novērojis izdarām seksuāla rakstura darbības) vai sevi atkailinājis (ekshibicionisms) bērniem vai pusaudžiem seksuāliem, romantiskiem vai citiem mērķiem?	Jā	Nē
5. Vai esat pircis dāvanas bērniem vai pusaudžiem, piedāvājis palīdzību vai devis naudu ar mērķi iegūt viņu uzticību un viņiem iepatīties, lai gūtu ar viņiem fizisku, emocionālu vai seksuālu tuvību? Ja tā, vai esat cerējis viņiem seksuāli pieskarties vai ar viņiem izveidot seksuālas un/vai intīmas attiecības?	Jā	Nē
6. Vai esat jutis nemieru par savām seksuālajām vai romantiskajām domām un/vai uzvedību pret bērniem, kas notika vai bija iecerēta, lai iegūtu bērnu uzticību un varētu ar viņiem izveidotu seksuālas un/vai intīmas attiecības?	Jā	Nē
7. Vai esat rādījis pornogrāfiju (vai seksuāla rakstura materiālus) bērniem vai pusaudžiem, vai arī šādus materiālus apzināti atstājis vietā, kurā viņi to varētu atrast?	Jā	Nē
8. Vai esat seksualizējis vai romantizējis saskarsmi ar bērnu vai pusaudzi, piemēram, acu kontaktu vai apskāvienu, vai sev teicis, ka „vecums ir tikai cipars“ vai ka „viņš/viņa savam vecumam ir nobriedis/usi“, vai kaut ko līdzīgu, lai varētu justies labāk par savām seksuālajām domām vai uzvedību pret bērniem vai pusaudžiem?	Jā	Nē
9. Vai esat gribējis pārstāt skatīties seksuāla rakstura materiālus ar bērniem un sapratis, ka nespējat pārstāt?	Jā	Nē
10. Vai Jums ir bijušas uzmācīgas fantāzijas vai esat seksualizējis bērnus, bet neesat spējis šīs domas kontrolēt?	Jā	Nē

¹Novērtējuma rīku kaitējošas seksuālās uzvedības noteikšanai izstrādājusi organizācija “Stop ir now”, kas kopš 1992. gada darbojas seksuālās vardarbības pret bērniem novēršanā. Plašāka informācija: <https://www.stopitnow.org/>

11. Vai Jums liekas, ka romantiskas/seksuālas fantāzijas vai seksuāla uzvedība pret bērniem vai nepilngadīgiem pusaudžiem jebkādā veidā traucē jūsu dzīvei?	Jā	Nē
12. Vai Jūsu izjustā bērnu vai pusaudžu seksuālā pievilcība atrodas konfliktā ar jūsu garīgajiem uzskatiem vai morālajām vērtībām?	Jā	Nē
13. Ja esat runājis par to, ka nepilngadīgie jums šķiet pievilcīgi, ar citiem cilvēkiem, vai viņi ir izrādījuši bažas, ka jūsu domas par kontaktu ar bērniem ir kaitīgas?	Jā	Nē
14. Vai tas, ka izjūtat seksuālu pievilcību pret bērniem, ir Jums licis raizēties, baidīties, kaunēties, izjust bezcerību vai domas par pašnāvību, vai arī jūs ir atsvešinājis no citiem? <i>Piezīme: atbildiet „jā“, ja šīs jūtas nav saistāmas ar citām garīgās veselības diagnozēm vai traucējumiem, narkotisko vielu lietošanu vai šīs sajūtas nav izraisījis kāds cits dzīves notikums.</i>	Jā	Nē
15. Vai kādreiz esat domājis, ka dzīve būtu labāka, ja Jūs neizjustu seksuālu pievilcību pret bērniem vai pusaudžiem?	Jā	Nē

Ja uz vairāk kā vienu no jautājumiem atbildējāt ar „Jā” vai nebijāt pārliecināts/-a, kā atbildēt uz kādu no jautājumiem, vērsieties pēc atbalsta un palīdzības pie speciālista, kurš ir apmācīts pieaugušo seksuālās uzvedības jautājumos.

Slimību profilakses un
kontroles centrs

**Materiālu sagatavoja Slimību profilakses un
kontroles centra speciālisti**

Materiāla saturs saskaņots ar konsultantu –
ārstu-psihoterapeitu Dr. Artūru Utinānu.
Pateicamies par sadarbību!

Duntes iela 22, k-5, Latvija, LV-1005

Tālr.: +371 67501590

E-pasts: pasts@spkc.gov.lv

www.spkc.gov.lv

Seko mums sociālajos tīklos:

 twitter.com/SPKCentrs

 facebook.com/SPKCentrs

 instagram.com/cdpc_latvia

 Youtube: Slimību profilakses un kontroles centrs

**Informācijas pārpublicēšanas un citēšanas gadījumā atsauce uz
Slimību profilakses un kontroles centru obligāta.**